

dr hab. Monika Kaczmarek-Śliwińska, prof. ucz.
Katedra Komunikacji Społecznej i Public Relations
Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 06.05.2026 r.

RECENZJA

**rozprawy doktorskiej mgr. Joanny Małkowskiej
pod tytułem: „Strajk Kobiet z perspektywy kulturowej i medioznawczej. Analiza
aksjologiczna i narracyjna przekazów medialnych w okresie X.2020 - 2021”
napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Anny Siewierskiej, prof. UR**

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska mgr. Joanny Małkowskiej pod tytułem: „Strajk Kobiet z perspektywy kulturowej i medioznawczej. Analiza aksjologiczna i narracyjna przekazów medialnych w okresie X.2020 - 2021” stanowi interesujące poznawczo opracowanie oraz merytoryczne kompendium dotyczące Ogólnopolskiego Strajku Kobiet. Postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach Pani mgr. Joannie Małkowskiej procedowane jest przez Radę Naukową Dyscypliny Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach Wyższej Szkoły Zarządzania i Informatyki z siedzibą w Rzeszowie. Rozprawa doktorska została przygotowana pod kierunkiem naukowym dr hab. Anny Siewierskiej, prof. UR.

Podstawą sporządzenia niniejszej recenzji jest uchwała Rady Naukowej dyscypliny „nauki o komunikacji społecznej i mediach” Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie z dnia 06.03.2026.

Rozprawa doktorska wpisuje się w obszar tematyczny dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach. Zarówno temat rozprawy, jak i cele pracy, hipoteza, oraz zaproponowany przez Doktorantkę warsztat naukowy są potwierdzeniem ulokowania

przedłożonej do recenzji rozprawy w obrębie dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Doktorantka podjęła temat swojego doktoratu w perspektywie, która z powodzeniem wypełnia definicję luki badawczej, a sama dysertacja po publikacji będzie stanowić wartościowe uzupełnienie bibliograficzne omawianego obszaru.

Przedłożona recenzja zawiera:

1. Ogólną prezentację rozprawy doktorskiej.
2. Ocenę merytoryczną, metodologiczną i formalną rozprawy doktorskiej.
3. Kwestie do dyskusji.
4. Konkluzje końcowe.

Ogólna prezentacja rozprawy doktorskiej

Rozprawa liczy 595 stron i składa się z: wprowadzenia (przedmiot i cel pracy, pytania i hipotezy badawcze, metodyka badań, zastosowane metody badawcze), sześciu rozdziałów, zakończenia, bibliografii (bez podziału na rodzaj źródeł; 1439 pozycji), strony internetowej (bez numerowania) oraz abstraktu w języku polskim i języku angielskim. W rozprawie nie ujęte zostały spisy materiałów pomocniczych, np. rysunków, tabel.

Recenzowana rozprawa jest jedną z nielicznych, w których pewnym wyzwaniem było określenie rozdziałów w podziale na teoretyczne i badawcze. Pierwszy i drugi rozdział bez wątpliwości można określić jako teoretyczne, w kolejnym części treści typowo teoretycznych towarzyszy już częściom pokazującym kontekst analiz lub będących wprost analizą. Zaznaczam ten fakt, ponieważ – jak wskazałam wyżej – nie jest to typowy podział struktury pracy doktorskiej. Natomiast należy podkreślić, że przez taką konstrukcję pracy dysertacja zyskała płynność narracji.

Odnosząc się do jakości poszczególnych części rozprawy doktorskiej oceniam je równie wysoko.

Zaproponowana przez Doktorantkę struktura pracy jest logiczna, przejrzysta i uzasadniona merytorycznie. Napisać, że Pani Joanna Małkowska w satysfakcjonującym stopniu przyswoiła wiedzę teoretyczną i pokazała to w kluczowych aspektach tematyki rozprawy byłoby niekompletnym stwierdzeniem. Merytoryczne opracowanie poszczególnych elementów, które opisują kontekst omawianej pracy, jak również poszczególnych elementów analizy omawianego zagadnienia wskazują na bardzo wyczerpujące zapoznanie się ze źródłami różnego typu oraz dogłębne poznanie teorii badanej materii.

W rozdziale pierwszym – *Teoretyczne i metodologiczne podstawy analizy dyskursu medialnego* – Doktorantka skupiła się na objaśnieniu obszaru nowych mediów i elementów istotnych dla tworzenia relacji społecznych, teorii medialnych oraz metodologii badań.

W drugim rozdziale – *Perspektywa kulturowa w badaniu zjawiska ruchów społecznych* – Doktorantka omówiła wpływ kultury na komunikację społeczną, różnice kulturowe, relatywizm aksjologiczny, tożsamość narodową, symbole kolektywne oraz dynamikę zmian wartości w perspektywie cyfrowej socjalizacji. W omawianiu poszczególnych elementów niezwykle istotne było zwracanie uwagi na inne – niż zwyczajowo pojmowane – role i funkcje komunikacji i jej narzędzi. Na przykład na s.75 Autorka zaznaczyła: „Narzędzia komunikacyjne wykorzystywane przez ruchy społeczne pozwalają nie tylko budować tożsamość, ale także wypracowywać nowe narracje oraz aksjologiczną wspólnotę w świecie dynamicznych zmian kulturowych [przypis 344]”.

Rozdział trzeci – *Ogólnopolski Strajk Kobiet w świetle teorii nowych ruchów społecznych i mobilizacji cyfrowej* – prezentuje aksjologiczne i kulturowe wymiary współczesnych ruchów społecznych. Tutaj podjęty został wątek dotyczący polskich ruchów społecznych, jak również ruchów kobiecych. Wskazana została specyfika polskiego feminizmu oraz kultura feministyczna (e Polsce oraz w ogóle) jako narzędzie zmiany społecznej. W rozdziale tym istotne było także ujęcie odniesienia do wyzwań etycznych w kontekście nowych technologii (s. 123).

W rozdziale czwartym – *Geneza protestów kobiet. Kontekst historyczno-społeczny* – Autorka rozprawy skoncentrowała się na charakterystyce kompromisu aborcyjnego z 1993 roku, który stał się fundamentem i źródłem konfliktu aksjologicznego. W treściach tego rozdziału ujęte zostały opisy protestów po wyroku Trybunału Konstytucyjnego w 2020. Tutaj także omówione zostały m.in. katolicyzm i rola Kościoła wokół protestu OSK. Doktorantka w rozdziale czwartym omówiła także organizację oraz działania Ogólnopolskiego Strajku Kobiet. Istotne było także ujęcie roli emocji jako zasobu politycznego (s. 232).

W piątym rozdziale – *Aksjologiczna analiza dyskursu Ogólnopolskiego Strajku Kobiet* – Doktorantka przedstawiła metodologię w analizie dyskursu wokół OSK, kwestie językowe (w tym język radykalny), polaryzacje narracji medialnych oraz wątek COVID-19 w narracjach medialnych o Strajku Kobiet.

Szósty rozdział – *Multimodalny opór. Wizualność, audiosfera i performatywność Strajku Kobiet* – jest miejscem, w którym Doktorantka omówiła komunikację wizualną, estetykę protestu i symbolikę oporu, język transparentów, wizualne narracje oraz elementy muzyczne.

Zakończenie rozprawy doktorskiej zawiera syntetyczne podsumowanie analizowanego tematu. Zakończeniu towarzyszy także Epilog.

Ocena merytoryczna, metodologiczna i formalna rozprawy doktorskiej

Temat pracy doktorskiej „Strajk Kobiet z perspektywy kulturowej i medioznawczej. Analiza aksjologiczna i narracyjna przekazów medialnych w okresie X.2020 – 2021” został skonstruowany w sposób właściwy, oddaje zawartość tematyki całości pracy i jednoznacznie wskazuje na osadzenie w dyscyplinie naukowej. Wątpliwość budzi wskazanie okresu analizy jako „X.2020 – 2021”. Autorka użyła wskazania miesiąca w dolnym przedziale terminu analizy, co należało także zastosować dla terminu zamykającego okres badawczy. Podobnie zastanawia w tytule brak przymiotnika „ogólnopolski”, skoro już we Wprowadzeniu Autorka pisze, że będzie to analiza dyskursu wokół Ogólnopolskiego Strajku Kobiet (OSK).

Część teoretyczna i analityczna pracy została opracowana z mocnym osadzeniem w dyscyplinie naukowej z uwzględnieniem interdyscyplinarności pracy, co wiązało się z szerokim oraz wnikliwym researchem literatury przedmiotu. Bardzo dobrym rozwiązaniem było ujęcie części opisów, głównie kontekstów, w przypisach dolnych. W ten sposób Doktorantka uniknęła zbyt wielu wątków w głównej części tekstu rozprawy, a jednocześnie wnikliwie objaśniła dodatkowe kwestie mogące wpływać na zrozumienie analizowanych problemów.

Język pracy oceniam jako bardzo dobry, wyśmienity. Autorce udało się w stopniu wysoce satysfakcjonującym przedstawić badany temat w formie interesującej dla czytelnika, zarówno będącego badaczem, profesjonalistą, jak i osobą zainteresowaną tematem, lecz bez podłoża naukowego. Mamy więc tutaj właściwe ułożenie treści, odpowiednie proporcje poszczególnych części pracy, prowadzenie wywodu w sposób wyczerpujący tematykę i bardzo wysoką kulturę języka. Rozprawa doktorska ma charakter iście erudycyjny.

Doktorantka wskazała, iż „Głównym celem niniejszej dysertacji jest identyfikacja kluczowych wartości, idei i postaw wyrażanych w przestrzeni publicznej w kontekście OSK, a także zbadanie ich funkcji w procesach kształtowania nowej kultury politycznej i społecznej w Polsce. Analiza ma dowieść, że Strajk Kobiet stanowił formę kontrapubliczności aksjologicznej, czyli przestrzeń artykulacji wartości systemowo wykluczanych z dominującego porządku konstytucyjnego i symbolicznego.” (s. 12).

Doktorantka postawiła siedem pytań badawczych, jak poniżej (s. 13):

1. Jaki wpływ na przemiany kulturowe będzie mieć Strajk Kobiet?
2. Jaką rolę odgrywają nowe media w przemianach kulturowych związanych ze Strajkiem Kobiet?
3. Jaki jest wpływ nowych mediów na społeczne i polityczne zaktywizowanie młodego pokolenia?
4. Jaki jest wpływ nowych mediów na zaktywizowanie kobiet?
5. Jaka jest specyfika funkcjonowania Strajku Kobiet w nowych mediach?
6. Jak zmiana języka dyskursu (m.in. wprowadzenie wulgaryzmów) przełoży się na zaangażowanie różnych grup społecznych w Strajk Kobiet?
7. Czy protesty kobiet staną się wspólnym doświadczeniem międzypokoleniowym?

Natomiast dla weryfikacji pytań badawczych Doktorantka posłużyła się poniższymi hipotezami badawczymi (s. 13):

- H1: Ogólnopolski Strajk Kobiet doprowadził do przesunięcia granic debaty publicznej i ustanowienia nowego ładu aksjologicznego, w którym autonomia jednostki, godność, równość i świeckość państwa stały się kluczowymi wartościami opozycyjnymi wobec konserwatywnego porządku normatywnego;
- H2: Nowe media funkcjonowały jako infrastruktura oporu i narzędzie kontrseparacji, umożliwiając emocjonalną synchronizację uczestników, wiralizację symboliki (czerwona błyskawica) oraz budowanie asertywnej kultury obywatelskiej;
- H3: Język protestu, zwłaszcza użycie wulgaryzmów, stanowił symboliczny akt przemocy rewersyjnej i przekraczanie norm płciowych, burząc patriarchalny stereotyp „grzecznej kobiety” i tworząc nowy idiom emancypacyjny.

Zarówno hipotezę badawczą, jak i pytania badawcze, oceniam jako skonstruowane właściwie, zgodnie z zasadami charakterystycznymi z dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Odnosząc się do metodologii zwróciłam uwagę na połączenie metod badawczych. Triangulacja zazwyczaj jest wartością, gdyż może dostarczyć wyników i pozwalać spojrzeć na badany problem z różnych perspektyw. Triangulacja pozwala nam także zlokalizować i wykluczyć ewentualne niespójności. Z pewnością zmniejsza ryzyko związane z użyciem jednej metody, a także umożliwia pojawienie się efektów synergii. Doktorantka świetnie wykorzystała to w swojej pracy posługując się różnymi metodami badawczymi i stosując je właściwie do wyznaczonych zadań.

Metodologia pracy (opis na s. 13-15) opiera się na podejściu interdyscyplinarnym, łączącym perspektywy nauki o mediach, kulturoznawstwa, socjologii ruchów społecznych oraz psychologii i językoznawstwa.

Praca opiera się na analizie aksjologicznej i narracyjnej, wykorzystując: Krytyczną Analizę Dyskursu w ujęciu Davida Howartha (badanie języka, praktyk społecznych i niewerbalnych) oraz Multimodalną Analizę Dyskursu (analiza interakcji obrazu, dźwięku i gestykulacji).

Doktorantka w pracy zastosowała komplementarne metody jakościowe i ilościowe, w tym: Analizę Ram Medialnych (Framing Analysis); Aksjologiczną Analizę Tekstu i Pola Semantycznego; Analizę Narracyjną.

Doktorantka w swojej pracy zastosowała zestaw komplementarnych metod ilościowych i jakościowych, umożliwiających uchwycenie dyskursywnego i aksjologicznego charakteru protestu, jak poniżej:

1. Analiza Dyskursu: W ujęciu deskryptywnym i krytycznym;
2. Analiza Aksjologiczna Tekstu i Pola Semantycznego;
3. Analiza Narracyjna;
4. Analiza Treści i Ram Medialnych (Framing Analysis);
5. Badania Jakościowe (Praktyki OSK).

Najślabszym ogniwem rozprawy jest opis korpusu badawczego czy w ogóle materiałów będących podstawą analiz.

Doktorantka wskazała, że: „Materiał badawczy obejmuje przekazy telewizyjne (TVP, TVN), media społecznościowe (Facebook, X, Instagram) oraz korpus transparentów i protest songów z lat 2020-2021. Prezentowane wnioski łączą perspektywę aksjologiczną z opisem praktyk komunikacyjnych, wskazując trwałe zmiany w polskiej sferze publicznej.” (s. 12) oraz, że „Dobór miał charakter celowy” (s. 593). Jak najbardziej dobór celowy ma uzasadnienie, natomiast zabrakło mi wykazu analizowanych elementów. Doktorantka w rozprawie posługuje się ogólnym stwierdzeniem typu „opracowanie własne na podstawie analizy materiałów w TV, 2020-2021”. W mojej ocenie to stanowczo niewystarczający opis elementów ujętych w analizie.

Na przykład w Tab.1 (s. 233) w wierszu „Zasięg medialny” w kolumnie „Ogólnopolski Strajk Kobiet (OSK)” mamy: „Globalny zasięg w mediach społecznościowych”. Czy i jak było to liczone? Skąd to wiadomo?

W innym fragmencie pracy (Tab.6, s. 309) Doktorantka dokonała bardzo interesującej analizy różnic w przekazach protestu w TVP i TVN wskazując cytaty pochodzące

z analizowanych materiałów, natomiast nie zostały wskazane źródła (tytuł materiału, autor, link, data publikacji). Widnieje jedynie źródło wskazane jako „na podstawie analizy materiałów w mediach społecznościowych i TV, 2020-2021”. Jakich materiałów? W jakich mediach społecznościowych?

W 6.4.1. (s. 438) Doktorantka wspomina o autorskiej bazie danych (Excel) i podając krótki opis jej zawartości. Szkoda, że w aneksie pracy nie został dołączony wydruk tejże bazy danych.

Zabrakło mi także części, w której Doktorantka odniosłaby się do podsumowania analiz wokół postawionych pytań badawczych i hipotez. Odpowiedzi na pytania badawcze czy weryfikacja hipotez znajdują się w treściach poszczególnych rozdziałów, natomiast warto byłoby ująć je – choćby skrótowo – na przykład w zakończeniu pracy.

Doktorantka posłużyła się licznymi raportami, natomiast warto byłoby – np. publikując rozprawę – zaktualizować część z nich (np. w przypisie 82 Autorka wskazuje Barometr zaufania Edelmanna za 2023 rok; jak najbardziej jest to adekwatne źródło, natomiast warto byłoby także przywołać kolejne raporty).

Na szczególną uwagę zasługuje fakt pieczołowitego i zręcznego językowo opisanie uzyskanych wyników. Każdy, kto choć raz opisywał wyniki badań, wie że sztuką i wyzwaniem jest zrobić to w taki sposób, aby wywód był interesujący dla odbiorcy, a jednocześnie nie umniejszył wartości merytorycznej uzyskanych wyników. Doktorantka świetnie poradziła sobie

z tym wyzwaniem. Lektura analiz była językową przyjemnością.

Chciałabym podkreślić także warstwę merytoryczną analiz przeprowadzonych przez Doktorantkę. Są zupełne, wyczerpujące temat, różnorodne, ujmujące temat z wielu perspektyw, a czasami przechodzą we wnioski wychodzące poza sam OSK odnosząc się do roli i funkcji mediów w życiu społecznym w ogóle (s. 338). W licznych miejscach Doktorantka dotyka tropów, które same w sobie mogłyby stanowić temat odrębnej pracy. Na przykład na s. 393 Doktorantka wspomina tytuły prasowe jako aktywne elementy gry dyskursywnej.

Praca doktorska powinna odznaczać się szczególną starannością i dbałością o szczegóły. W przedstawionej do recenzji pracy Doktorantce nie udało się uchronić przed nielicznymi błędami natury stylistycznej czy technicznej, które nie wpływają na wartość merytoryczną pracy. Jednakże myśląc o ewentualnym opracowaniu monograficznym, warto zadbać o korektę językową i redakcję tekstu. W niektórych fragmentach pracy zdarzają się sformułowania z błędami językowymi (błędy stylistyczne, interpunkcyjne, pomyłki w zapisach nazwisk i in.).

Z pewnością elementem o charakterze redakcyjnym, który warto poprawić jest opracowanie spisu treści. W wersji przedstawionej do recenzji posiada strukturę kompletnie nieczytelną, utrudniającą poruszanie się po poszczególnych rozdziałach (brak graficznej struktury).

Pewne niedostatki pojawiły się w opracowaniu materiału pomocniczego. Na przykład na s. 276 Doktoranta ujęła grafikę, natomiast nie jest ona numerowana, nie ma ani jej podpisu, ani wskazanego źródła (tytuł grafiki i źródło są jej elementem). W innych miejscach (np. s. 483) znajdują się grafiki, które mają podane źródło (znów w formie niewystarczającej typu „Facebook”), z tytułem grafiki, ale bez numeracji. W pracy zabrakło także spisu tabel oraz spisu rysunków/grafik.

W pracy doktorskiej Autorka rozprawy zawarła bibliografię, którą oceniam bardzo wysoko. Znajdują się tam źródła polskie i zagraniczne, starsze i te najbardziej aktualne. Bibliografia cechuje się różnorodnością i całkowicie wypełnia wymogi stawiane pracom doktorskim. Jest bardzo obszerna (łącznie 1439 pozycji; prawdopodobnie najbardziej obszerna spośród wszystkich recenzowanych przeze mnie prac doktorskich) i wyczerpująca badany obszar. Mankamentem bibliografii jest brak podziału na różne rodzaje źródeł – np. podstawowy błąd to źródła o charakterze naukowym oraz źródła, które stanowiły np. analizowane materiały.

Reasumując, recenzowaną rozprawę doktorską mgr. Joanny Małkowskiej oceniam bardzo wysoko. Wybrany temat jest interesujący naukowo, wypełnia lukę badawczą, a ponadto jest użyteczny społecznie. Rekomenduję i zachęcam do opublikowania monografii będącej pokłosiem prac Doktorantki.

Kwestie do dyskusji

Wywołując dyskusję, która przypuszczalnie pojawi się w trakcie publicznej obrony rozprawy, chciałabym zasygnalizować Doktorantce następujące pytania:

1. Jakie warunki w przestrzeni komunikacyjnej musiałyby zaistnieć obecnie, aby było możliwe powtórzenie idei OSK?
2. Jak widzi i ocenia Pani rolę AI w procesach związanych z funkcjonowaniem protestów społecznych w ogóle?

Konkluzje końcowe

Zaprezentowane w recenzji opinie, mające na celu posłużyć ostatecznej ocenie przedstawionej rozprawy doktorskiej mgr Joanny Małkowskiej, pozwalają **pozytywnie ocenić** przygotowaną pracę.

Pomimo wskazanych w recenzji nielicznych uwag krytycznych, stwierdzam, iż wnioski o dopuszczenie Pani Joanny Małkowskiej do kolejnych etapów przewodu doktorskiego jest uzasadniony.

Przedstawiona do recenzji rozprawa w pełni spełnia wymagania stawiane dysertacjom doktorskim i warunki określone w art. 187 ust 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późn. zmianami). Rozprawa zawiera oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i przyczynia się do wypełnienia luki poznawczej w tym obszarze oraz dowodzi umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Recenzowaną rozprawę doktorską oceniam wysoko. Recenzowana przeze mnie rozprawa doktorska stanowi rzetelne, wartościowe i interesujące opracowanie, a tym samym wskazuje na dojrzałość naukową i badawczą Doktorantki. Wysoka jakość rozprawy doktorskiej stanowi dowód umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Podjęty temat uznaję za pełen wyzwań naukowych, a jednocześnie niezwykle użyteczny i bardzo wartościowy dla sfery społecznej. Dlatego właśnie, po dokonaniu niezbędnych zmian wydawniczych, z pełnym przekonaniem rekomenduję opublikowanie rozprawy w postaci monografii.

Przedłożona do recenzji praca wykazała wiedzę teoretyczną Doktorantki w zakresie nauk o komunikacji społecznej i mediach oraz dowiodła umiejętności realizowania badań naukowych, jak również konstruowania wniosków. **Tematyka pracy oraz sposób jej realizacji bez wątpliwości mieści ją w ramach dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach.**

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani magistry Joanny Małkowskiej spełnia wymogi ustawowe w myśl przepisów zawartych wyżej, co pozwala mi wyrazić pozytywną opinię w kwestii dopuszczenia Doktorantki do kolejnych etapów przewodu doktorskiego.

.....
podpis Recenzentki